

Vi sier som Ottersen: Back to basics

Her på sen vinteren måtte "skolenektingspatroljen" ved Habiliteringstjenesten i Hedmark rykke ut til en ungdom som i lengre tid hadde nektet på skolen. Nokså raskt ble det vei i vellinga, som betyr at gutten relativt fort hadde tilnærmet fullt frammøte, etter en gradvis opptrapping. Forleden var det et møte med kommune, foreldre, gutten selv, og skolen. Temaet var evaluering av hvordan det hadde gått så langt, og om hvordan vi skulle trappe ned oppfølgingen. Skolen ga oss honnør for å ha gjort en "kjempejobb med gutten", som de sa. Vi måtte svare at det egentlig er enkle ting det har gått på. Behandlingen koker vel ned til en håndfull grunnleggende komponenter: Vi har troppet opp om morgenen. Dette kan vel i hovedsak kalles ekstinksjon av unnslippelse. For å si det på godt norsk, så skjønte han vel at det ikke var bryet verdt å prøve å "vri seg unna" å gå på skolen. I og med at vi også fulgte ham på skolen, ble han også litt tryggere på å dra dit. På internt atferdsanalytisk kan vi godt si at vi reduserte etablerende operasjoner for å unnsnippe! Vi innførte også noen mindre lettelser i noen utfordrende situasjoner på skolen. De faglige tilretteleggingene sørget skolen selv for. Skolen har for øvrig vært veldig grei å samarbeide med. Alt i alt har vel ting gått nesten like velsmurt som når en annen patrulje dukker opp. Jeg tenker på Homsepatruljen...

Hva sier dette? Jo, etter min mening er det ett eksempel på at enkle, konkrete løsninger som regel er det beste. God behandling er ofte å sette inn noen få, effektive tiltak. Resten finner folk ofte ut av selv. Atferdsanalyse er skreddersydd for dette. Innenfor store deler av psykologien har det imidlertid ikke vært helt stuert. Mange har ment at behandling helst skal gå ut på å bearbeide mer eller mindre mystiske prosesser inne i pasienten, prosesser som man bør ha en seks års profesjonsutdanning for å kunne sette de rette ord på. Behandling på et kontor har også vært tingen, igjen i store kretser. Å være ute der klienten holder til, og bistå konkret, er noe et mindretall av psykologer har holdt på med. Jeg tror at tiden for alvor er kommet for å hevde stadig sterkere at mer konkrete og praktiske modeller bør overta, og det er vel også det som er i ferd med å skje, smått om senn. Den nevnte gutten med skolenekting hadde forresten hatt kontakt med BUP i lengre tid, uten at skolenektingen kom på tapetet i det hele tatt. Alt i alt får jeg si som atferdsanalysens Ole Brumm, den godslige Kai-Ove Ottersen: Back to basics! Eller for å si det sånn: Skulle gutten jeg nevnte falle tilbake til "gamle synder", er det rett og slett fordi det mangler helt enkel oppfølging. Det bør bl.a. skolen kunne stå for.

Et morsomt poeng ut fra den nevnte skolenektingssaken er at skolen har vært veldig interessert i våre resonnementer, metoder og arbeidsmodell. Lærere er ikke akkurat kjente for å være skolerte i atferdsanalyse. Tvert om er de vel nokså fulle av teorier som tar til orde for å gå mer snirklete veier til målet, som i leseopplæringen som foregår i store deler av skolen. Så har vi også lagt stor vekt å snakke enkelt, forståelig og uteknisk, og har vel ikke møtt motbør på noe som helst. Slik sett er det et lite eksempel på at det går an å selge atferdsanalyse, bare vi opptrer som nettopp selgere, og ikke som propagandister i AKP-stil. Så får det være så sin sak at folk ikke alltid vet helt hva de har kjøpt. Uansett er det et lite bidrag til at verda går framover.

Apropos skolenekting. I et tidligere "corner" nevnte jeg et bokmanus om temaet, som jeg et visst ansvar for. Manuset ble sendt til forlaget her om dagen, og jeg snakket med forlagsredaktøren en stund etter at han hadde fått det. Han sa at han hadde jobbet litt med det,

og at han hadde ”sett verre ting, for å si det slik”. Jeg er ubeskjeden nok til å oppfatte det som et understatement. Derfor er jeg temmelig optimistisk med tanke på at det skal bli en bok av dette. Før skolestart, er forlagets mål. Snakker vi tema for et seminar i lokallagsregi, en gang utpå høsten eller så? Skulle man være gærn nok til å spørre meg om å bidra, kan jeg opplyse at honoraret fortsatt ligger på sixpack-nivå, dog helst ikke Grans lettøl.

Det får være nok fag for denne gang. Allerede nå er det vel verdt å begynne å reklamere for forsommerens store begivenhet: Morodalsfestivalen. Jeg skulle selvfølgelig ha vært der i fjor, i regnværet, men husker jeg ikke helt feil, var jeg opptatt med arbeid som redaktør i NTA. Ordspillet bak festivalnavnet er morsomt – det er ikke så langt fra Morodal til Nord-Odal, et huggalt stelle der det er mie moro. Jeg mistenker kreative Kjell Grinden for å stå bak, slik han vel også har vært hovedopphavsmann til hele ideen. Morodalsfestivalen viderefører også en gammel utendørstradisjon i Odalen. Til utpå 1960-tallet var det et sted like sør for Sand som het Grønnerudslunden. Om sommeren var det store arrangementer der, med underholdning og dans. Folk kom fra fjern og nær, og det ene trekkplasteret avløste det andre. Det ble reklamert med ”Grammofonsangeren Herman Hermani”, ”Carl Jularbo med sitt store show”, ”Sjarmetrollet Grynet Molvig”, ”Den amerikanske grammofon-, radio og TV-stjernen Jack Dailey”, ”Oslomesteren i rock and roll, Little Sophus”, Norges minste rockekonge, Lille Fredrik”, og ”Den syngende husmor, Elisabeth Grannemann fra Lørenskog”, for å sitere litt fra gamle reklameplakater. Det opptrådte til og med minst én neger. Slike mennesker var ikke dagligdags i Norge på 1960-tallet! Selv så jeg en neger for første gang i 1965, åtte år gammel, og gjorde store øyne.

Det som har ”lekket ut” om årets Morodalsfestival, står ikke mye tilbake for Grønnerudslunden på 1960-tallet. Både Ole Ivars og Sputnik er visstnok ”booket”. Selv savner jeg bare Jenny Jensen, men det får være måte på å få mine finkulturelle ønsker oppfylt. Så gå mann av huse! På den berømte Woodstockfestivalen i USA i 1969, der Led Zeppelin takket nei, og Joe Cocker kom inn i stedet og fikk sitt gjennombrudd, var det vel 300-400.000 til stede. Men i dag er det visst ti millioner amerikanere som påstår at de var der – det brukes faktisk som eksempel på at vi ikke alltid kan stole på selv helt konkrete opplysninger som folk rapporterer i undersøkelser. Sørg for ikke å komme i samme situasjon som 9.700.000 amerikanere – ikke gjør deg til en løgner for dine barnebarn om mange år ved å skryte på deg at du var på Morodalsfestivalen i 2010. Selv skal jeg av gårde, vær du sikker. Jeg har til og med fått spørsmål om å være vakt, og håper på å få et flott bind på overarmen der det står ”VAKT”. Jeg ser også fram til å møte, og se, kjente i flere leire.

Ikke minst blir det en fin anledning til å møte mange med Downs syndrom. Det er liksom ikke noe tull og fjas med Downs syndrom – det er rene ord for pengene. Jeg har møtt mange med Downs syndrom som er flinke til å syng ut om det de har på hjertet, og har hatt mang en hyggestund med folk med dette syndromet. Egne kan de være, men det kan også vi fagpersoner. Glem også overdrivelsene om at de aller fleste av dem blir senil demente i nokså ung alder. Mange med Downs syndrom holder koken nesten like lenge som oss andre, hvis de lever noenlunde aktivt! Jeg husker godt en som var 64 år, i 1979. Han spurte, på klingende bergensk, hvor gammel jeg var. Jeg svarte med å si mitt fødselsår, som den unge jyplingen jeg var. Da fant han fram papir og blyant, trakk fødselsåret fra 1979, og sa ”Du er 22 år!”. Ikke dum, den. Han var også sportsjournalist, om ikke akkurat for en storavis. Før en fotballkamp intervjuet han bortelagets trener, og spurte: ”Steinsland (treneren), kan du si meg hvem som er rå på Orre (bortelag)?” Han skal ha vært åndsfrisk til han var ca. 80, under den høye, jærske himmel.

15 % av de som får tjenester på grunn av utviklingshemning i Hedmark har Downs syndrom. Kommer det 300 med ”administrativt definert utviklingshemning” den 19. juni, vil det altså komme nærmere 50 med Downs syndrom. Derfor vil jeg avslutte med et lite dikt jeg har skrevet om Downs syndrom. I diktet forekommer ordet ”aksiom”, som betyr en

læresetning som godtas uten vitenskapelige bevis. Selv vil jeg mene at det er lett å skaffe vitenskapelige bevis for aksiomet, hvis det skulle være behov for det. Idet jeg oppfordrer dere til å holde av festivaldagen, avslutter jeg denne blue corner'en med følgende lille dikt, eller aksiom:

Downs syndrom-aksiom

Jeg har laget et ganske vanntett aksiom:
De beste iblant oss har Downs syndrom!
De kan være litt stae og jobbe litt sakte
men det skal vi ikke automatisk forakte
Hvert menneske med Downs er et fantom!

Børge Holden

(Denne gangen er det ikke relevant å oppgi antall turer over skogen, men det kommer!)

Børge Holden